

Midwintertelling 2016: 32.000 vogels geteld

Doe mee aan de telling van 2017!

Het jaar 2016 is alweer bijna om en dus aandacht voor de Midwintertelling! De komende, die in januari 2017 gepland staat, zijn we intussen alweer aan het voorbereiden. Op het moment dat ik dit schrijf zitten we in een periode met wat nachtvorst, maar kun je nog niet echt van winter spreken. Misschien is dat straks in januari, wanneer deze telling voor de 51^e keer gehouden zal worden, wel het geval.

Maar eerst nog maar eens even terugblikken op de telling van dit jaar. De 50^e Midwintertelling van watervogels, in het weekeinde van 16 en 17 januari 2016, viel samen met de over-

gang naar een winters weertype. Dat was vooral in het noordoosten van het land te merken; in onze regio was er nauwelijks sneeuw te bespeuren en slechts hier en daar waren wat kleine

KOLGANZEN. Foto: Peter van de Beek

wateren deels bevroren. De zondag, met veel zon en weinig wind, bleek de meest gunstige dag om te tellen. In de dagen voor het telweekend werd het merkbaar kouder, niet alleen bij

ons maar vooral ten noordoosten van Nederland. Het leverde veel beweging onder vogels zoals ganzen op. Daardoor zijn bijvoorbeeld Kolganzen uit het noorden van Duitsland naar ons land gekomen en veel ganzen uit het noordoosten van ons land wat verder naar het zuiden getrokken. Overigens hebben we daar in ons gebied niet echt veel van gemerkt: wij telden in vergelijking met vorig jaar minder dan de helft Kolganzen. Die zaten dan misschien in de Biesbosch, want volgens de gegevens van SOVON zaten er daar wel meer dan 40.000. Of, en dat zou ook heel goed kunnen, in de polders ten noorden van het Noordzeekanaal.

Verder hebben wij hier bijna geen rietganzen geteld. Samen zagen we er maar 81 stuks (waarschijnlijk Toendrarietganzen), terwijl het er in 2015 nog 734 waren.

Ook Kieviten, een vogel die ook meestal reageert op koude-inval, hebben we hier veel minder gezien dan vorig jaar. Toch zouden daarvan, volgens SOVON, vooral in Noord-Holland grote groepen zijn geteld. Misschien dan toeval dat ze net even niet in onze polders zaten ...

Er waren dan misschien wel niet zoveel ganzen en Kieviten in ons gebied, er zijn tijdens de Midwintertelling toch heus genoeg vogels gezien. We telden met elkaar meer dan 32.000 vogels. En daar waren ook deze keer beslist weer heel leuke soorten bij. Zo werden er vijf Krooneenden gemeld; een groepje van 4 en nog een eenling. Deze mooie eend zien we niet ieder jaar op de tellijst verschijnen. We kunnen ze wel wat vaker in de AWD zien, maar de aantallen die daar genoteerd worden, zijn niet in dit overzicht opgenomen.

Een soort die we deze keer ook weer eens gezien hebben, is de Goudplevier. Een vogel die je, net als de Kieviten, 's winters toch vaker in de polders ver-

De TOP-10 van de meest getelde vogels tijdens de Midwintertelling van 2016

	2016	2015
Meerkoet	5251	12828
Smient	4760	3910
Wilde Eend	3980	4482
Grauwe Gans	3629	3070
Kokmeeuw	2445	3012
Zilvermeeuw	1601	2341
Kolgans	1329	3335
Kievit	1282	4488
Krakeend	1231	1447
Kuifeend	975	1110
Roofvogels:		
Buizerd	50	46
Torenvalk	17	13
Havik	5	3
Slechtvalk	4	2
Ransuil	2	-
Sperwer	1	1

wacht aan te treffen. Het waren er maar vier, maar in de twee vorige tellingen hebben we er helemaal geen opgemerkt. De Roerdomp is een vogel, die zich meestal niet vaak laat zien. Deze keer is er weer eens eentje gespot, in de Haarlemmermeer. We weten wel zeker dat hij ook in de rietkragen van bijvoorbeeld de Houtrakkerbeemden voorkomt, maar toch blijft hij meestal voor de tellers verborgen.

Dan zijn er ook nog twee Waterpiepers geteld. Deze soort staat niet op de tellijsten; het is ook niet echt een watervogel, zoals eenden en steltlopers. Maar omdat ze in ons land in waterrijke gebieden overwinteren, horen ze er toch een beetje bij. Voor de meesten van ons zijn ze niet zo eenvoudig te herkennen en daarom worden ze waarschijnlijk niet vaak gemeld. Misschien de komende telling eerst nog maar eens in de vogelgids kijken hoe ze te herkennen zijn. En verder is nog doorgegeven dat in het telgebied Zuidpier een Alk en een IJsduiker gezien zijn. Deze soorten worden

vanaf de pier iedere winter wel waargenomen, maar het is toch echt niet vanzelfsprekend dat ze ook op de tellijsten komen.

Natuurlijk kijken we nog even naar de aantallen. Uit de rapportage van SOVON blijkt dat landelijk gezien de Kolgans, de Brandgans en de Smient het meest geteld zijn, in die volgorde. De Kolgans en de Smient staan ook in onze top-10; de Brandgans zien we hier nooit veel. Overigens telden we deze keer zeker 2000 Kolganzen minder dan vorig jaar.

Wel zagen we aanmerkelijk meer Wintertalingen. In de voorgaande twee tellingen werden er iets meer dan 400 geteld; deze keer zelfs 800!

Ook van de Grote Canadese Gans zijn er deze keer veel meer geteld: bijna 600 exemplaren. Vorig jaar waren dat er maar 180 en het jaar daarvoor 240. Nu schijnt het wel zo te zijn dat deze gans ook landelijk in aantal toeneemt, maar deze stijging is wel erg opmerkelijk.

En dan nog de Tafeleend. Van deze soort nam in de afgelopen 25 jaar het aantal overwinteraars in Noordwest-Europa met een kwart af. Ook in Nederland was dat goed te merken. In 2014 en 2015 telden we in onze regio nog zo'n 250 Tafeleenden, deze keer slechts 158. Hoe dat komt is nog niet helemaal duidelijk, maar er lijkt wel iets mis te zijn met de opbouw van de populatie. Om daar meer over te weten te komen turfden waarnemers in heel Europa de geslachtsverhouding bij deze eendensoort. In Nederland bekeken waarnemers tijdens de vorige winter ruim 50.000 Tafeleenden: 71% mannetjes, 29% vrouwtjes. Een aantal tellers in ons gebied hebben ook de moeite genomen mannetjes en vrouwtjes apart te tellen, maar dat waren er helaas te weinig om conclusies aan te verbinden.

Maar er is nu een herkansing: SOVON heeft gevraagd deze winter tijdens waternogeltellingen de verhouding tussen de geslachten bij de Kuifeend te noteren. Vanaf de maand december is dat verantwoord om te doen: dan zijn bijna alle jonge mannetjes voldoende doorgesluisd om ze goed te onderscheiden van vrouwtjes. Ook bij deze soort zie je in ons land 's winters meer mannetjes dan vrouwtjes. In het algemeen overwinteren vrouwtjes zuidelijker dan mannetjes. Daarnaast zouden vrouwtjes gevoeliger zijn voor sterfte tijdens het broeden en meer geschoten worden. Maar er moet meer aan de hand zijn.

En dan de roofvogels. Zoals ieder jaar voert de Buizerd het lijstje weer aan, hoewel er minder zijn geteld dan vorig jaar. De Torenavalk is weer goede tweede. En bij de Slechtvalk is het zoals ieder jaar weer de vraag of er geen dub-

beltellingen zijn. We weten dat er meer exemplaren in ons gebied overwinteren, maar of dat er 4 zijn?

Leuk dat er ook twee Ransuilen zijn waargenomen, in de Haarlemmermeer. Het is bekend dat er in die polder meer van deze prachtige uilen voorkomen, maar ze worden daar lang niet iedere keer opgemerkt. En die andere mooie soort, de Velduil, ontbreekt trouwens ook al weer jaren op het lijstje.

De complete lijst van alle waargenomen vogels van dit jaar komt ook deze keer weer op de website. Hij is te vinden onder het kopje Veldwerk bij Watervogeltellingen.

Toch ook weer even de gebruikelijke kanttekening: ik heb hier en daar weer wat aantallen met die van de vorige jaren vergeleken, maar we moeten er ons natuurlijk wel bewust van zijn dat je op grond van die verschillen niet

SMIENTEN. Foto: Freek Kamst

zomaar conclusies kunt trekken. Om trends vast te stellen is het gebied van onze Vogelwerkgroep misschien toch wel wat klein en de kans dat door toeval teveel of te weinig vogels geteld worden, te groot.

Dan wil ik weer vermelden dat ook in het verslag van dit jaar de aantallen en soorten van de telgebieden die vallen binnen de Amsterdamse Waterleidingduinen niet zijn meegenomen. De AWD valt namelijk niet onder mijn coördinatie.

Hoewel het landelijk gezien een jubileumtelling is geweest, had ik na de telling van dit jaar niet veel reden om de taart aan te snijden. Om verschillende redenen zijn namelijk zes telgebieden niet bezocht. Dat is heel jammer, want het streven is natuurlijk dat alle gebieden waar we watervogels hebben ook geïnventariseerd worden. Van het hele strand tussen Langevelder Slag en de Zuidpier is deze laatste keer nota bene alleen het kleine deel net ten zuiden van de pier geteld! Laten we hopen dat het straks in januari 2017 weer helemaal goed komt. Maar laat ik dit stukje positief besluiten: er zijn deze keer ook twee telgebieden geteld, waar ik voor-

heen niemand voor kon vinden. En natuurlijk niet te vergeten: er zijn wel weer zo'n kleine 30 mensen voor de Midwintertelling het veld in gegaan. Hulde!

Overigens: u kunt zich altijd opgeven om deel te nemen aan de Midwintertelling. Mogelijk moeten ook deze keer weer een aantal tellers verstek laten gaan en misschien kunnen we deze keer wel alle 'vacatures' opvullen. Wanneer u zich aanmeld, kunnen we in overleg zien of er een geschikt telgebied voor u beschikbaar is. Maar ik ben ook blij met een lijstje reserves. Om mee te doen is natuurlijk wel wat kennis nodig, maar veel watervogels zijn toch wel makkelijk te herkennen. En een goede veldgids mee is dan natuurlijk ook handig.

Tenslotte wil ik alle tellers die meegedaan hebben weer hartelijk bedanken voor hun inzet en wens ze straks in januari een paar mooie teldagen toe, met veel en leuke vogels.

■ *Rino Abrahamse*
coördinator Midwintertelling
voor de Vogelwerkgroep
Zuid-Kennemerland

Uitnodiging voor Nieuwjaarsreceptie 2017

Ook in het kersverse 2017 ontmoeten natuurliefhebbers elkaar op de Nieuwjaarsreceptie om te toosten op het nieuwe jaar. Het wordt al een gewaardeerde traditie om samen met KNNV en IVN het jaar in te luiden. Dit keer is iedereen welkom op zaterdag 14 januari 2017 van 15.00 tot 17.00 uur in het Seinwezen, Kinderhuissingel 1, 2013 AS Haarlem. Leden van de drie grootste natuurclubs van de regio treffen elkaar en heffen het glas op een goed 2017. De drie voorzitters zullen een kort woordje spreken en er is een natuurquiz, dit jaar van Piet Veel. Natuurlijk is er volop gelegenheid kennis met elkaar te maken en bij te praten. Het eerste drankje wordt u aangeboden, de rest dient u zelf af te rekenen.